

Aan de gemeenteraad van Horst aan de Maas
Postbus 6005
5960 AA Horst aan de Maas

Grubbenvorst, 7 april 2015

Betreft: verzoek om de gezondheid van de inwoners van Horst aan de Maas prioriteit te geven

Geachte leden van de gemeenteraad,

Onlangs hebben het NIVEL en IRAS de resultaten van hun onderzoek naar gezondheidseffecten van Intensieve Veehouderijen gepubliceerd in het wetenschappelijke tijdschrift *Annals of Agricultural and Environmental Medicine*. Daaruit kwam naar voren dat mensen die in de buurt van een megastal met kippen of varkens wonen, meer stankoverlast hebben. En mensen die last hebben van stank hebben meer gezondheidsklachten. Met de mestgeur worden irriterende stoffen in de omgeving verspreid en regelmatige stankoverlast kan leiden tot chronische stress. De negatieve effecten nemen toe naarmate het aantal dieren groter is.

Veel protesten, klachten bij huisartsen en burgerinitiatieven (waaronder de acties van vereniging Behoud de Parel) tegen megastallen/ Intensieve Veehouderij, waren aanleiding om de gevolgen van die Intensieve Veehouderij op de gezondheid van omwonenden te onderzoeken. NIVEL en IRAS deden dat onderzoek bij mensen in Limburg en Brabant. Conclusie: mensen die overlast hebben van stank blijken meer gezondheidsklachten te hebben. Ze zeggen vaker te hoesten en verkouden te zijn, last te hebben van duizeligheid, maagpijn, buikpijn en obstipatie, en klachten door chronische stress – zoals slapeloosheid, angst en depressie – komen vaker voor. Daarnaast beoordelen zij hun eigen gezondheid een stuk slechter dan mensen die geen stankoverlast hebben. Voor het onderzoek beantwoordden 753 mensen een vragenlijst. De gegevens over het gebruik van gezondheidszorg van deze mensen zijn afkomstig uit de elektronische dossiers van de huisartsenpraktijken in de buurt. Het aantal varkens, kippen en runderen binnen een halve kilometer is vastgesteld met gegevens over vergunningen voor veehouderijbedrijven van de provincies Noord-Brabant en Limburg.

Eerder onderzoek van de Academische Werkplaats Milieu & Gezondheid, het Bureau Gezondheid, de afdelingen Milieu & Veiligheid van de GGD'en Brabant/Zeeland (Bureau GMV) en het Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS) van de Universiteit Utrecht heeft aangetoond dat de geurbelasting afkomstig van veehouderijen en de ervaren geurhinder bij ruim 13.000 respondenten op het platteland en in kleinere kernen van Noord-Brabant en Noord-Limburg veel groter is dan eerder door de overheid berekend (rapport februari 2015).

Uit eerder gepubliceerde resultaten van onderzoek (van het RIVM) bleek dat omwonenden van veehouderijen significant meer longontstekingen hebben dan andere Nederlanders. Daarnaast zouden COPD-patiënten die op het platteland wonen vaker kampen met luchtwegproblemen dan patiënten elders in het land. Deze resultaten zijn naar voren gekomen uit het onderzoek dat nog loopt. Het RIVM verwacht volgend jaar pas haar volledige onderzoek af te ronden. Dan moet er ook duidelijk zijn of omwonenden van veehouderijen vaker kampen met ziektes die van dier op mens overdraagbaar zijn.

Uit nog eerder onderzoek – uitgevoerd door het RIVM in opdracht van de Tweede Kamer en gepubliceerd in februari 2008 – kwam de conclusie naar voren dat er tussen kippenstallen en varkensstallen minimaal een afstand aangehouden moet worden van een kilometer, om daar mee te voorkomen dat uitwisseling van griepvirussen tussen varkens en kippen kan leiden tot mutaties die een voor mensen gevaarlijke virus voortbrengen (zoals onder andere is gebleken bij de roemruchte Spaanse Griep, die miljoenen doden tot gevolg had).

Tenslotte is de problematiek met betrekking tot de zogenaamde “ziekenhuisbacterie” (MRSA) in relatie met (vooral) de varkenshouderij en van ESBL in relatie tot kippenhouderijen algemeen bekend. Ook in dit geval is wetenschappelijk onderzoek beschikbaar (zie ook het recent verschenen artikel in De Volkskrant – zie bijlage 1).

Door het college van B&W is steeds gesteld – op basis van onderzoek van de GGD Noord- en Midden Limburg – dat de invloed van de Intensieve Veehouderij in het algemeen op de gezondheid van omwonenden en de te verwachten gezondheidseffecten van het Nieuw Gemengd Bedrijf in het bijzonder niet bestonden. Dat blijkt onder andere uit een artikel in Dagblad de Limburger van 24-10-2009 (zie bijlage 2).

Door de gemeenteraad is besloten dat, indien onderzoek zou aantonen dat het NGB tóch negatieve gezondheidseffecten zou veroorzaken, er geen bouwvergunning beschikbaar gesteld zou worden. Dat blijkt o.a. uit het artikel in Dagblad de Limburger van 28-10-2011 (zie bijlage 3). B&W heeft de GGD Noord- en Midden Limburg daarom twee keer opdracht gegeven om nader onderzoek te doen naar de gezondheidseffecten. Het eerste rapport naar aanleiding van dit onderzoek is door uw raad toentertijd sterk bekritiseerd en uiteindelijk is besloten de resultaten van dit onderzoek als “niet voldoende” te kwalificeren. Een tweede onderzoek dat aan uw raad is gepresenteerd op 25 april 2012, betreft een vertaling van landelijke onderzoeken naar de situatie in Horst aan de Maas. In die studie van de GGD – die op basis van door het NGB aangeleverde gegevens – (opnieuw) tot de slotsom komt dat er geen sprake is van negatieve gezondheidseffecten voor omwonenden, zijn logischerwijs de (landelijke) onderzoeken na de verschijningsdatum van het rapport niet mee genomen. Nu verder onderzoek aangetoond heeft dat er wel degelijk negatieve gezondheidseffecten zijn, veroorzaakt door de intensieve veehouderij (terwijl het RIVM het nadere onderzoek naar gezondheidseffecten nog niet afgerond heeft), dient uw raad ons inziens tot de conclusie te komen dat haar eerdere besluit (geen bouwvergunning verlenen, indien er sprake is van negatieve gezondheidseffecten) tot actie moet leiden. Om twee redenen is het van groot belang dat de raad uitspreekt dat niet voldaan is aan een belangrijke voorwaarde voor de bouw van het NGB:

- Door de Raad van State is onlangs uitspraak gedaan met betrekking tot de door de gemeente Horst aan de Maas verleende bouwvergunning eerste fase. De Raad van State vernietigde het besluit van de rechtbank, die de bezwaren van Behoud de Parel en omwonenden ongegrond had verklaard. Slechts door een bestuurlijke lus toe te passen kan de procedure met betrekking tot de bouwvergunning voort gezet worden.
- De voortzetting van de procedure heeft er toe geleid dat het college van B&W een reguliere bouwvergunning fase 2 voor het NGB heeft verleend. Bezwaren kunnen ingediend worden tot 14 mei 2015.

Het eerste punt geeft aan dat er al vraagtekens te plaatsen zijn bij de bouwvergunning eerste fase en het tweede punt geeft de urgentie aan om nu als gemeenteraad de consequentie te trekken uit haar eerder besluit (geen bouwvergunning bij negatieve gezondheidseffecten). Overigens kan bij het tweede punt nog opgemerkt worden dat nog niet duidelijk is of de door de provincie Limburg verleende milieuvergunning voor de varkensstallen en de omgevingsvergunning voor de kippenstallen en de mestverwerkingsinstallatie stand zullen houden bij de Raad van State.

Zoals u wellicht bekend heeft de overheid aanvankelijk bij de Q-koorts steeds sterk getwijfeld aan eventuele schadelijke gevolgen voor de gezondheid van de bevolking, met als gevolg dat te laat maatregelen genomen zijn en vele burgers ernstig (chronisch) ziek zijn geworden. Het lijkt ons de verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur, waarvan de gemeenteraad het hoogste orgaan is, te voorkomen dat haar burgers gezondheidsschade ondervinden als gevolg van activiteiten als die van de Intensieve Veehouderij in het algemeen en van het NGB in dit geval in het bijzonder.

Het is om die reden dat wij u dringend willen verzoeken op korte termijn te besluiten om de procedures ten behoeve van de realisatie van het NGB te beëindigen óf (als u zulk een besluit op dit moment nog te vergaand vindt – op basis van het voorzorgbeginsel – te onderbreken en in ieder geval de bouwvergunning tweede fase voor dit moment terug te trekken, c.q. te blokkeren.

In de hoop op een spoedige besluitvorming door uw raad op dit punt en graag bereid tot nadere toelichting,

Verblijven wij,

Namens de vereniging Behoud de Parel, gevestigd te Grubbenvorst,

André Vollenberg

Marlotte Bakker

Paul Geurts